

KÚRIA

Bfv.I.993/2018/5. szám

A Kúria Budapesten, a 2019. év január hó 7. napján megtartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A zsarolás büntettének kísérlete és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben **az I. rendű terhelt** védőjének felülvizsgálati indítványát elbírálv a Gödöllői Járásbíróság 10.B.231/2011/230. számú és a Budapest Környéki Törvényszék 14.Bf.92/2016/42. számú ítéletét I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Gödöllői Járásbíróság a 2015. november 5-én meghozott 10.B.231/2011/230. számú ítéletével I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki zsarolás büntettének kísérletében [Btk. 367. § (1) bekezdés és (2) bekezdés b) pont], társtettesként elkövetett garázdaság büntettében [Btk. 339. § (1) bekezdés és (2) bekezdés a) és d) pont] és társtettesként elkövetett rongálás büntettében [Btk. 371. § (1) bekezdés és (3) bekezdés a) pont]; ezért halmazati büntetésül három év - börtönben végrehajtandó - szabadságvesztésre és három év közügyektől eltiltásra ítélte, megállapította, hogy a terhelt legkorábban a szabadságvesztés büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett a terhelt által előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról és a bűnügyi költség viseléséről.

A Budapest Környéki Törvényszék 14.Bf.92/2016/42. számú, 2017. május 5-én meghozott ítéletével az elsőfokú ítéletnek az I. rendű terheltre vonatkozó részét az előzetes fogvatartás beszámítására és a bűnügyi költségre vonatkozóan pontosította, egyebekben az ítélet rá vonatkozó részét helybenhagyta.

A jogerős ügydöntő határozatok ellen I. rendű terhelt védője az 1998. évi XIX. törvény 416. § (1) bekezdés a) és c) pontjára hivatkozva felülvizsgálati indítványt terjesztett elő.

Ebben kifejtette, hogy a másodfokú bíróság megsértette az eljárási cselekmény idején hatályos, a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 352. § (1) bekezdésében írt rendelkezést, amikor a nyilvános ülésén a tényállást kiegészítette annak ellenére, hogy a megalapozatlanság kiküszöbölését a tényállás kiegészítésével vagy helyesbítésével a törvény akkor tette lehetővé, ha a helyes, hiánytalan tényállás az iratok tartalma, ténybeli következtetés, vagy felvett bizonyítás útján pótolható, ám a törvényszék a felsoroltak egyikre sem hivatkozott.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás logikátlan, nagy mértékben hiányos, ennek kiküszöbölésére a másodfokú bíróságnak bizonyítást kellett volna felvenni tárgyalás tartásával, vagy a ki nem küszöbölhető megalapozatlanság miatt - az 1998. évi XIX. törvény 376. § alapján - új eljárásra kellett volna utasítani az elsőfokú bíróságot.

Az indítványozó szerint emellett az I. rendű terhelt bűnösségének zsarolás büntettének kísérletében történt megállapítása anyagi jogszabálysértés eredménye, mivel a tényállásban nem szerepel a védelmi pénz fizetésének gyakorisága, továbbá az sem, hogy a sértettnek mikor, hogyan és mekkora összeget kellett fizetnie. E körben utalt a BH 2001.362. szám alatt közzétett eseti döntésben foglaltakra. Arra is hivatkozott, hogy a sértett a védelmi pénz megfizetését megtagadta és annak megfizetésére később, a garázdaság és rongálás elkövetése eredményeként sem került sor, ezért a terhelt javára az önkéntes elállás állapítható meg, figyelemmel a BH 2015.124. szám alatt közzétett eseti döntésre és a 4/2002. számú Büntető Jogegységi határozatra. Álláspontja szerint emellett nem volt megállapítható az sem, hogy a sértettben félelem alakult ki a terhelti cselekmény miatt, hiszen azonnal kihívta a rendőrséget.

Ezért elsődlegesen a megtámadott határozatok hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását, másodlagosan a jogerős döntés megváltoztatását és a terhelt zsarolás büntettének vádja alóli felmentését indítványozta.

A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint a védő indítványában megjelölt, a Be. 610. §-ának megfeleltethető eljárási szabály megsértése nem tartozik a Be. 649. § (2) bekezdésében felsorolt eljárási szabálysértések közé, így emiatt felülvizsgálat lefolytatására nem kerülhet sor, emellett az irányadó tényállás az I. rendű terhelt terhére megállapított zsarolási cselekmény valamennyi tényállási elemét tartalmazza, így az eljáró bíróságok

anyagi jogszabálysértés nélkül állapították meg a terhelt bűnösségét és a cselekményt törvényesen is minősítették.

Ezért arra tett indítványt, hogy a Kúria a megtámadott határozatokat I. rendű terhelt tekintetében hatályában tartsa fenn (BF.1094/2018/1.).

.-.-.

A jogerős ügydöntő határozat meghozatalára, valamint a felülvizsgálati indítvány előterjesztésére az 1998. évi XIX. törvény hatálya alatt került sor.

2018. július 1-jén ugyanakkor hatályba lépett a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (továbbiakban Be.).

A Be. 868. § (1) bekezdése szerint az e törvény hatályba lépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásban is e törvény rendelkezéseit kell alkalmazni, ha a törvény másként nem rendelkezik. Ilyen eltérő rendelkezést azonban a törvény a felülvizsgálati eljárásra nem tartalmaz.

Ezért a Kúria a felülvizsgálati eljárásban a Be. rendelkezéseire volt figyelemmel.

A felülvizsgálati indítvány elbírálására a Be. 660. § (1) bekezdése alapján tanácsulást tűzött ki, melyen a megtámadott határozatokat a Be. 659. § (5) bekezdésének megfelelően a felülvizsgálati indítványban meghatározott okok alapján bírálta felül, emellett vizsgálta a Be. 659. § (6) bekezdésében meghatározott további esetleges eljárási szabálysértéseket is, ilyet azonban nem észlelt.

A Be. 659. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban irányadó - az elsőfokú bíróság által megállapított - tényállás lényege szerint a 2009. december 29-én ... szám alatt nyílt **vendéglátóhelyiség** tulajdonosa a sértett, a sértett fia és élettársa. I. rendű terhelt 2010. január 14-én 14 óra 28 perckor telefonon azt mondta a sértettnek, hogy a kávézóért fizessen a részére védelmi pénzt. Ezt a sértett visszautasította. Az I. rendű terhelt azzal fenyegette meg a sértettet, hogy amennyiben nem fizet, baj lesz, megdöglik a családjával együtt. Mindez a sértettben olyan komoly félelmet keltett, hogy kihívta a rendőrséget.

2010. január 14-én 19 óra körül bement a kávézóba III. rendű és IV. rendű terhelt, valamint egy ismeretlen társuk, az egyik asztalhoz ültek, italt rendeltek, miközben a kávézó melletti parkolóban több autóval, köztük egy dzsippel több - kapucnit viselő - férfi jelent meg, köztük az I. rendű és a II. rendű terhelt is, és elindultak a

kávézóhoz. I. rendű terhelt betörte egy bozótvgó késsel a kávézó üvegajtáját, majd a bozótvgót bedobta az üzletbe és a III. rendű, valamint a IV. rendű terhelt bementek a kávézóba. A kint lévő személyek, közöttük a II. rendű terhelt köveket és téglákat dobáltak a kávézóba, ezzel egyidejűleg a III. rendű terhelt és a IV. rendű terhelt a kávézóban törtek-zúztak. A támadás közben az elkövetők azt kiabálták, hogy megölik a sértettet és családját, aki ezalatt a fiával, annak élettársával és annak testvérével igyekezett a kávézóban fedezékbe bújni. A sértett fia egy gázpisztolyból lövést adott le, melynek hatására a támadást félbehagyták, azonban a sértett fia nem tudott újabb lövést leadni, ezért a terheltek folytatták a rongálást, melynek a rendőrök kiérkezése vetett véget.

A terheltek cselekménye alkalmas volt arra, hogy másokban megbotránkozást és riadalmat keltsen. A rongálással okozott kár az 500.000 forintot meghaladta, de az 5.000.000 forintot nem érte el.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás

- első mondatát a következőkkel pontosította: „A 2009. december 29-én ... szám alatt nyílt **vendéglátóhelyiség** tulajdonosa a ... Kft., amely a sértett fia és annak élettársa, tulajdona”;
- az első bekezdés második mondatát kiegészítette azzal, hogy „azt mondta a sértettnek, hogy a kávézóért havonta fizessen a részére védelmi pénzt”;
- a második bekezdés hatodik mondatát a sértett fia neve után azzal egészítette ki: „az engedéllyel tartott fegyverét”;
- a harmadik bekezdést pedig akként pontosította: „a vádlottak kihívóan közösségellenes és erőszakos cselekménye”.

A Be. 591. § (1) bekezdés szerint a másodfokú bíróság a határozatát az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapítja, kivéve, ha az elsőfokú bíróság ítélete megalapozatlan. Ezzel egyezően rendelkezett az 1998. évi XIX. törvény 351. § (1) bekezdés első mondata is.

A Be. 593. § (1) bekezdés a) pontjának első fordulata szerint pedig a másodfokú bíróság az ítélet részbeni megalapozatlanságát kiküszöböli, ennek során a tényállást kiegészíti, illetve helyesbíti, ha a helyes tényállás az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma, ténybeli következtetés útján megállapítható. Ezzel lényegében egyező rendelkezést tartalmazott az 1998. évi XIX. törvény 352. § (1) bekezdés a) pontjának első fordulata, mely szerint megalapozatlanság esetében a másodfokú bíróság a tényállást kiegészíti, illetőleg helyesbíti, ha a hiánytalan, illetőleg a helyes tényállás az iratok tartalma, ténybeli következtetés vagy a felvett bizonyítás útján megállapítható.

A másodfokú eljárásban az ítéleti tényállás - számos elemét érintő, nagy számú - kiegészítésére, illetve helyesbítésére is lehetőség van, ha a helyes és hiánytalan tényállás az elsőfokú bíróság által valósnak elfogadott bizonyítékok egyező adatai alapján aggálytalanul megállapítható (BH 2006. 239.).

Következésképpen a másodfokú bíróság az eljárási szabályok helyes alkalmazásával egészítette ki, illetve pontosította az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást.

Amennyiben a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéleti tényállást kiegészítette, illetve helyesbítette, a tényállás ezekkel a kiegészítésekkel, illetve helyesbítésekkel irányadó a felülvizsgálati eljárásban (BH 2011.385.).

A Kúria utal arra is, hogy a másodfokú bíróság által kiegészített, illetve pontosított tényállás két körülményt - a kft. tulajdonjogát, illetve a fegyvertartásra vonatkozó engedélyt - illetően a terhelt büntetőjogi felelőssége szempontjából nem bírt jelentőséggel, míg a garázdaság bűncselekményét illetően a kiegészítés valójában a cselekmény jogi minősítésének indokolását képezte.

Mindezen túl a Legfőbb Ügyészség álláspontja - mely szerint az indítványozó által vélelmezett relatív eljárási szabálysértés nem tartozik a Be. 649. § (2) bekezdésében írt felülvizsgálatot lehetővé tevő eljárási szabálysértések körébe - helytálló, következésképpen a felülvizsgálati indítvány e része a törvényben kizárt.

A Btk. 367. § (1) bekezdésében írt zsarolás büntetettét az követi el, aki jogtalan haszonszerzés végett mást erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, és ezzel vagyoni hátrányt okoz. A cselekmény a (2) bekezdés b) pontja szerint minősül, ha a zsarolást az élet vagy a testi épség elleni, illetve más hasonlóan súlyos fenyegetéssel követik el.

A zsarolás elkövetési magatartása két mozzanatból áll. Az első mozzanat a kényszerítés, ami erőszakkal vagy - a minősített esetről - élet vagy a testi épség elleni, illetve más hasonlóan súlyos fenyegetéssel valósul meg. A törvényi tényállás meghatározza a kényszerítő által kívánt magatartást is, ami valaminek a megtételét, meg nem tételét vagy tűrését jelenti. A második mozzanatban a kényszerített személy vagyoni joghatású cselekményt tanúsít, attól tartózkodik, illetve eltúri, hogy vele szemben tanúsítsanak vagyoni joghatású cselekményt. A bűncselekmény

eredménye a vagyoni hátrány okozása, ezzel a cselekmény befejezetté válik.

Az irányadó tényállás szerint az elkövetők élet elleni fenyegetés kilátásba helyezésével védelmi pénzt követeltek a sértettől, melyet havonta kellett volna fizetnie, és mivel a sértett a követelést nem kívánta teljesíteni, annakösszagszerű meghatározására már nem került sor, ám az elkövetők követelésük nyomatékosítása érdekében erőszakos magatartást tanúsítottak, cselekményüknek a rendőrségi közbeavatkozás vetett végét.

Ahogy arra a Legfőbb Ügyészség is helytállóan utalt, az adott ügyre nem irányadóak a BH 2011.362. szám alatt közzétett eseti döntésben kifejtettek, abban a terhelt veszekedéskor tett indulatos kijelentése csak általános felszólítás volt, amit nyilvános helyen, mások előtt tett meg.

Az irányadó tényállás szerinti „védelmi pénz” szóhasználat egyértelmű, köztudomású tartalommal bíró fogalom. Az azt „kérő”, erőszak vagy fenyegetés kilátásba helyezésével, egyszeri vagy rendszeres jogtalan és érvénytelen haszna érdekében valamilyen anyagi előnyhöz, legtöbbször pénz fizetéséhez köti a sértett valamely tevékenységének zavartalan folytatását. A fogalomba beletartozik az is, hogy amennyiben a sértett nem teljesít, számíthat az elkövető által kilátásba helyezett hátrányos következményekre. Lényegében a nem fizetés következményeit demonstrálták az I. rendű terhelt és társai, amikor a sértett elutasító válaszát követő néhány órán belül szétverték a kávézót.

Ezen magatartásukkal megvalósították a törvényi tényállás első mozzanatát, az erőszakot, illetve a minősített fenyegetést, így cselekményük kísérleti szakaszba jutott.

A Btk. 10. §-a szerint kísérlet miatt büntetendő, aki a szándékos bűncselekmény végrehajtását megkezdte, de nem fejezte be. A zsarolás bűncselekményének nem teljes (befejezetlen) a kísérlete mindaddig, amíg az erőszakos vagy fenyegető elkövetési magatartás miatt a passzív alany (a sértett) nem kényszerül a tettes akarata szerint valaminek a tevésére, nem tevésére vagy az eltűrésére (4/2002. Büntető jogegységi határozat).

A védő által hivatkozott BH 2015.124. számú eseti döntés szerint a zsarolás kísérlete esetén önkéntes elállás megállapításának van helye, ha e pénzfizetésre vonatkozó zsarolási fenyegetés a terhelt által megszabott rövid határidő alatt sikertelen maradt, ennek ellenére a terhelt több hónapon át nem tesz semmit a követelés érvényesítése érdekében, anélkül, hogy abban bármilyen külső körülmény gátolná. A jelen ügyben azonban az elkövetők a követelés megfogalmazását követő rövid időn – két héten – belül nyomatékot

adtak követelésüknek a szórakozó hely berendezési tárgyainak szétverésével, további cselekményüknek pedig a rendőrség közbeavatkozása vetett végett.

A Btk. 10. § (4) bekezdése szerint nem büntethető kísérlet miatt, akinek önkéntes elállása folytán marad el a bűncselekmény befejezése. Kísérlet esetén az elállás önkéntességének belső indítékokból kell fakadnia. A kísérlettől való önkéntes elállás csak akkor állapítható meg, ha a terhelt a bűncselekmény elkövetéséről végleg lemondott, tehát azt - más körülmények között - utóbb sem akarja ismét elkövetni (BH 1975.393.).

Az irányadó tényállás azonban ezzel ellentétes adatokat tartalmaz. Az elkövetők a 2009. december 29-én megfogalmazott követelésüket - mellyel a zsarolási cselekményük kísérleti szakaszba jutott - 2010. január 14-én megerősítették a garázdaság és rongálás megvalósításával, az csak a rendőrök fellépése miatt nem folytatódott.

Nem állapítható meg a zsarolás büntettétől való önkéntes elállás, mint büntethetőségi akadály annak az elkövetőnek a javára, aki az általa alkalmazott életveszélyes fenyegetés ellenére nem teljesítő passzív alany sérelmére társaival együtt dolog elleni erőszakkal nagyobb összegű rongálási kárt okoz, és magatartásának folytatásával külső körülmény miatt hagy fel.

Következésképpen az eljáró bíróságok törvényesen minősítették I. rendű terhelt cselekményét társtettesként elkövetett zsarolás büntette kísérletének is, így az ezt támadó felülvizsgálati indítvány e részében alaptalan.

Ezért a Kúria a Gödöllői Járásbíróság 10.B.231/2011/230. számú és a Budapest Környéki Törvényszék 14.Bf.92/2016/42. számú ítéletét I. rendű terhelt tekintetében a Be. 662. § (1) bekezdés a) pontja alapján hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 653. § (1) bekezdésére figyelemmel a 458. § (3) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a 650. § (1) bekezdés b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 652. § (6) bekezdésén alapul azzal, hogy a Kúria - a Be. 656. § (4) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2019. január 7.

Dr. Mészár Róza s. k. a tanács elnöke, Dr. Vaskuti András s. k. előadó bíró, Dr. Domonyai Alexa s. k. bíró

A kiadmány hitelélül:

Mátyás Gyöngyi
bíróság ügyintéző